

СІВЕРЯНСЬКІ ЛЕГЕНДИ

ШВИДКА РІЧКА ГУСТОМИЙ

В історію Сіверянської землі увійшло чимало російських, польських, литовських та українських державних діячів, доля яких була тісно пов'язана з цим стародавнім краєм. Перекази про них від старшого покоління дійшли й до нашого сьогодення.

Відомо, що український гетьман Іван Степанович Мазепа був у великому благоволінні у царя Петра I. За допомогою гетьмана на початку XVIII століття була заселена українцями обширна площа Путивльського, Рильського та Льговського повітів. Згідно з його проханням Петро I грамотою своєю від 13 грудня 1703 року наділив переселенців тисячею четвертей земельних угідь в селищах Іванівському і Амоні, а також затвердив за Мазепою значну кількість земель, які перейшли до нього від різних осіб. Найбільш видними селищами, заснованими в ті часи, були Іванівське, Степанівка та Мазеповка, які набули назв від імені, по батькові та прізвища гетьмана.

Невеличка, неширока річка, яка протікала біля селища Іванівського, може, так би й існувала без географічної назви, коли б не один випадок, який стався з гетьманом. Річка ця була дуже швидка і навіть взимку не встигала як слід вкритися льодом через свою течію.

Одного разу Іван Степанович повертався взимку з полювання в село Іванівське — столицю його путивльсько-рильських дачних володінь. З важкою здобиччю за плечима мисливці переходили річку. Несподівано лід тріснув під ногами у гетьмана і він провалився в холодну воду. Поки супутники витягли його, він встиг добряче вимокти.

Гетьмана привели до першої селянської хати, переодягли в сухий одяг. Він сидів на печі і пив гаряче молоко.

— Яка назва у цієї річки? — спитав Мазепа.

— Ця річка не має назви, — відповів генеральний писар Войцихевич.

— Так чудово скупала мене у своїй холодній воді і не має ніякої назви? — здивувався гетьман і додав, трохи подумавши: — Повелеваю дати їй назву Гузомий!

Але цю назву швидка річка носила недовго. Після смерті Мазепа володарем Іванівського, Степанівки та Мазепівки став князь Іван Іванович Барятинський. Князь мав тонкий естетичний смак, тому ця назва була йому не до вподоби і він наказав змінити букву «з» на «ст», і нова назва річки стала Густомий.

РОЗП'ЯТТЯ

Іконостас головного пристрою Путивльського Спасо-Преображенського собору був колись дуже високим і складався з шести ярусів. В шостому ярусі знаходилось розп'яття Ісуса Христа.

Коли в 1899 році було намічено провести благоустрій всередині собору, згідно з вказівкою Курської Духовної консисторії, вирішили від-реставрувати й іконостас.

Протягом всієї запланованої роботи, яка тривала вісім років, було перероблено майже все наново. Реставратор Санкт-Петербурзької Археологічної комісії Петро Петрович Покришкін, який стежив за всіма роботами в Путивлі, власноруч зробив обмір хреста і розп'ятої на ньому фігури Спасителя. Розп'яття було вирізьблене цілком з дерева, за винятком рук, досить живо і натурально зображало страждаюче обличчя Ісуса Христа.

Про розп'яття на хресті в свій час розповідала цікаві чутки дружина соборного диякона Єлизавета Онанівна Троянова, яка вже була на схилі свого життя. Вона запевняла, що в той час, коли оновлювали іконостас, вона була послана з дому з якимось дорученням до собору, а коли ввійшла туди, то побачила за престолом в олтарі означений хрест, який стояв на полу і перед ним теплилася лампадка.

Несподіваний вигляд розп'ятої на хресті Боголюдини з кров'ю на боці, на руках і ногах до того вразив її, що вона забула про доручення і зі страхом ледве повернулася додому. Рідні розповіли їй чудну історію, пов'язану з цим розп'яттям.

Хрест той, коли був зруйнований іконостас, взяв один з майстрів до себе додому для якогось виправлення і зразу, не знайшовши йому порядного місця, недбало помістив у своєму дровнику, заваленому усіляким манаттям.

Минув деякий час. І ось одного разу був сон винуватцю цієї недбалості про те, що розп'ятий на хресті Господь спитав його: «Чому це ти поставив хрест в такому недобропристойному для святині місці?».

Після цього з самого ранку майстер прибіг до церкви, знайшов там належне місце і поставив туди хрест. Тим місцем був олтар. При цьому було вирішено надалі впродовж усієї іконостасної роботи до її закінчення та повернення святині на своє колишнє місце запалювати перед нею негасиму лампадку.

**Олена ЛЕПЬОШКІНА,
Олександр ЛЕПЬОШКІН.**

